

BUTLLETÍ

de l'associació cultural catalana als països nòrdics

~les quatre barres~

núm 51

any 1991

BUTLLETÍ
de l'Associació Cultural Catalana
als Països Nòrdics
LES QUATRE BARRES

EDITORIAL

Publicació (Tidskrift)	: ISSN 0349-6120
Editor (Utgivare)	: LES QUATRE BARRES Humlegårdsgatan 19, 3tr S-114 46 Stockholm, Suècia
Compte corrent postal (Postgirokonto)	: 970916-3, Stockholm
Editor responsable (Ansvarig utgivare)	: Ramon Cavaller
Cap de redacció (Redaktör)	: Bodil Ceballos
Disseny (Lay-out)	: Jordi Bota
Impressió (Tryckning)	: Idérik Original & Offset AB, Gävle
Subscripció anual (4 números)	: Països Nòrdics, 80 corones altres països, 100 corones
Årsprenumeration (4 nummer)	: Norden, 80 kronor; andra länder, 100 kronor
Quota socis de Les Quatre Barres	: 100 corones (Butlletí inclòs) quota familiar 180 corones
Medlemsavgift Les Quatre Barres	: 100 kronor (med Butlletí); familj 180 kronor

SUMARI 3/1991 - núm./ nr. 51, any XIV (årgång 14)

Editorial.....	3
Correu.....	5
Notícies.....	7
Uns dies a l'Estònia independent.....	12
Den otäckta nationalismen.....	17
DN:s "Spanien inifrån": en underhållande bok.....	22
Una facècia d'en Jaume Valls.....	24
Retalls.....	27

Portada: Els nous països que s'acaben de formar a Europa.

En aquests moments en què els Països Bàltics estan en plena actualitat, ens ve a la memòria una carta publicada al diari *Avui* farà uns deu anys, quan Catalunya encara era un nom i un país quasi completament desconegut a molts llocs d'Europa, Suècia inclosa. Un català explicava l'agradable sorpresa que va tenir durant un viatge a Estònia en trobar-se que allà, en canvi, molta gent sabia què era Catalunya i coneixia la nostra situació.

Per què els estonians i no els suecs, que sempre han viatjat tant a l'Estat Espanyol? Deu ésser per allò que la gent acostuma a saber qui més pateix els seus mateixos mals. En el camp de la llengua, per no anar més lluny, els nostres problemes i els dels països bàltics s'assemblen molt.

A Estònia, Letònia i Lituània a partir dels anys 50 va haver-hi una forta immigració de russos, que, com el cas de la gent de parla castellana vinguda a Catalunya, la majoria mai han volgut aprendre l'estonià, letó o lituà, i a sobre sempre han pogut exigir que els bàltics els parlin en rus. A les escoles, per altra banda, els nens bàltics havien d'estudiar rus, encara que, -i en això estaven millor que nosaltres durant el franquisme- també estudiaven la seva llengua materna.

La situació, però, ara està canviant. Des de primers de setembre Estònia, Letònia i Lituània són estats independents. Com ja explica amb el seu català magnífic la nostra sòcia estoniana Diana Krull en el article que veureu en aquest número, els Països Bàltics ara poden portar a terme sense obstacles la tasca de recuperació de la llengua i cultura pròpies.

Mentrestant, els catalans continuem amb una "autonomia" que deu ésser la més ridícula del món. Tornant en el cas de la llengua, per exemple, ("la particularitat més important de Catalunya" en paraules del President Jordi Pujol a Estocolm el 1989), ¿es pot dir que tenim autonomia quan a Catalunya i als altres Països Catalans, una llengua forastera, el castellà, té més drets que la nostra?

Un castellanoparlant pot viure i fer carrera a Catalunya sense saber un bri de català i sense que ningú pugui exigir-li que l'aprengui. Però a un català li és impossible fer el mateix emprant sempre la llengua pròpia.

R.B.

CORREU

Revistes:

La veu d'unió, núm. 211
Mel i Sucre, Sant Joan (Mallorca), núms. 130-133
L'Opinió de Premià de Dalt, abril 91
Carta de España, núms. 445-448
Notícies de la Generalitat, núms. 67-72
El Correu de la Unesco, núms. 155-157
Lluita, València, núm. 163
Butlletí Informatiu, Rosario (Argentina), núms. 87-91
Xipreret, L'Hospitalet, núms. 128-130
Catalonia today, Houston, Texas, vol 3 núm. 3
Butlletí del Casal dels Catalans, de Califòrnia, núm. 28
Pòrtula, Marratxí, Mallorca, núms. 102-107
L'Alguer, de Sardenya, núms. 16-17
Veü de l'exili català i republicà, París núm. 83
Comunitat Catalana de Colòmbia, set. 91
Com ensenyar català als adults, núm. 24
Barcelona Bulletin, núms. 13-17, 20
Informe mensual, de la Caixa, maig-agost 91
Invandrarrapport, årgång 19 núm. 2
Xarxa, núms. 38-39
Casal Català d'Amsterdam, núm. 46
El Manelic, Montevideo, núms. 19-20
Caliu, París, núm. 83
Les Quatre Barres, Buenos Aires (Argentina), núm. 106
Contacte, núm. 37
Espais, núms. 27, 28
Cultura, núms. 23-25
Butlletí COPCA, núms. 5-6
Conviure, núm. 1
Centre Català, de Lausana, núm. 66
Invandrarkvinnan, núm. 3
Esment, Igualada, núm. 1
Associació per a la dona efectiva, núm. 42
Notícia Catalana, Madrid, núm 44
Kulturtidskriften, 1992
Invandraren, núm. 2
Flama, de Toronto, núms. 5-6

Videos:

Crònica Catalana, núm. 19

Diaris:

Avui

NOTÍCIES

Cartes i prospectes:

American Institute for Catalan Studies
Ignasi Clemente Pesuds de Vila-Real (Castelló)
Christina Fagerström,
Ambaixada d'Espanya
Henrik Brockdorff
Jaume Solà i Mundó, Mollet del Vallès
Montserrat Madrid, Nairobi (Kenya)
Centre Català d'Amsterdam
Brígida Enrihuela, Alberic (València)
Institut de Protecció Exterior de la Cultura Catalana
Agrupació Cultural Catalana, Mendoza (Argentina)
Asociación Catalana de Socorros Mutuos, Buenos Aires
(Argentina)
Casa Nostra de Zurich
Institut d'Estudis Catalans
Invandrarförvaltningen
Omnium Cultural
Institut Català de Serveis a la Joventut
Españoles en el mundo, 1
Teater Sandino
Certamen Internacional de Cinema Amateur ciutat d'Igualada
Radio Exterior de España
Casal Català de Tolosa de Llenguadoc
Amics del Bisbe Pere Casaldàliga
Gitarrens vänner
L'Europe des regions, Prades
Universitat de Barcelona

Llibres:

- De la Generalitat ens han arribat sis llibres de Josep M. Poblet cedits pel seu familiar Salvador Escofet i Vidal
- L'esborrany de les "Bases per al futur nacional de Catalunya 1992"
- Catalan Writing, 5
- Avantprojecte de Constitució Catalana, Vinaròs
- Llibre de Virtuts e de Pecats de Ramon Llull, regal del Patronat Ramon Llull
- Els cossiers de Manacor d'Aina M. Sansó i Rosselló
- La força serena i constructiva de Catalunya, Jordi Pujol
- Difusió social del coneixement de la llengua catalana de Modest Reixach
- De Secretaria General de la Generalitat de Catalunya, una sèrie de llibres i opuscles
- De Torres, una sèrie d'opuscles sobre vins

EN EL NÚMERO ANTERIOR del *Butlletí* parlàvem de Vilamacolum, un poblet de l'Alt Empordà on hi estiuegen els nostres socis Bodil Ceballos i Jordi Bota. Aquest és un llogarret que en prou feines té 400 habitants, però no solament s'ha fet famós a Catalunya i a l'Estat Espanyol, sinó que aviat serà immortalitzat en el *Guinness*.

Com ja explicava Bodil Ceballos en el seu article, aquest poble va passar a primera plana dels diaris quan en les darreres eleccions municipals va sortir elegit alcalde un xicot de només 19 anys (el batlle més jove de Catalunya i del món!) membre del partit independentista Catalunya Lliure.

Els nous consellers municipals posen la bandera a la Casa de la Vila.

Ara podem ampliar aquesta informació dient que de llavors ençà els diaris i revistes no han parat de parlar-ne, sobretot les de Madrid. El setmanari *Cambio 16*, per exemple, en el seu número del 16 de setembre qualifica Ramon Parnau i Fayet (l'esmentat alcalde) d'ultranacionalista i escriu que en jurar el seu càrrec, ell i el seu equip municipal van afegir també "lleialtat a la nació catalana".

El nou alcalde vol substituir la Guàrdia Civil del poble per forces de la policia autonòmica i diu que no pensa descansar fins que se'n vagin. Com a primer pas, continua explicant l'article, ell va decidir no pagar mai més l'aportació del municipi al lloger de la caserna.

A l'ajuntament ara no hi ha la bandera espanyola -sinó només la senyera- ni el retrat del rei, ni tan sols el de Jordi Pujol. Ramon Parnau es queixa que "Pujol no gosa parlar clar. És un cagadubtes".

*

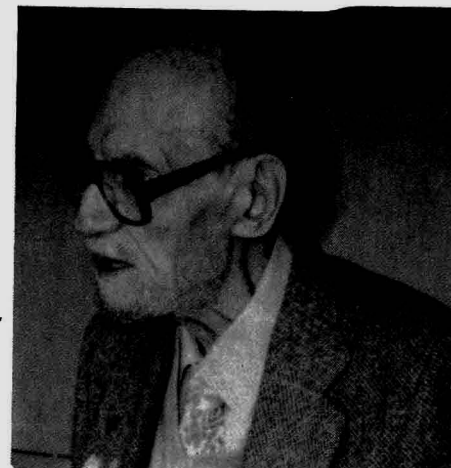
El dia 25 d'agost se celebrà la ja tradicional costellada a Husby Gård. Jaume Vall comandava tot un grup de gent que rostia costelles i remenava l'allioli. Els altres es dedicaven a tastar un menjar tan bo i a xalar, que vol dir passar-ho bé.

*

El dia 29 d'agost es va reunir el consell directiu. El tema més important va ser la preparació de la diada de Barcelona a ABF dia 17 de novembre de les 10 del matí a les 6 del vespre. Prepareu-vos a venir.

*

El dia 13 de setembre el nostre soci d'honor Ernest Dethorey, va fer noranta anys. Un grup de socis de les quatre barres hi van ser i li van fer present de la col·lecció de bulletins relligats, quatre toms ben bonics. La festa a Vallentuna va estar molt concorrida i animada.

*

Els alumnes de llengüa materna del curs 1991-1992 són:

Susana Jonson, 6 c	Loviselund Skola
Erik Bonk, 4 a	Matteus Skola
Sascha Gargallo, 3	Sofia Skola
Ricard Arboix, 6	Söderholms Skola
Esteve Arboix, N	Skärholmens Gymnasium
Joan Hedlund, 4	Lycée Français
Marcus Hedlund, 6 b	Lycée Français
Sara Serra, 3	Solängsskolan, Gävle
Alexander Bota, 3	Söderskolan, Gävle
Katja Serra, förskolan	Vallbacksgården, Gävle
Pau Bota, förskolan	Föräldrakoop. Sålunda, Gävle

*

REPRODUÏM EL PROGRAMA PRELIMINAR dels actes culturals que ABF d'Estocolm dedicarà a la capital de Catalunya sota el títol *BARCELONA IDAG* el proper 17 de novembre. Serà un acte de gran relleu i interès, i recomanem als socis que hi vinguin amb familiars i amics. Estem fent gestions per arranjar algun sistema de guarderia perquè els pares amb nens petits pugin assistir a les conferències.

ABF, Stockholm

Sveavägen 41 (T) Rådmanngatan,

BARCELONA IDAG (BARCELONA AVUI)

Diumenge 17 de novembre del 1991 — PROGRAMA PRELIMINAR

10.00—10.30 hores Representants d'ABF i LES QUATRE BARRES
inauguren la manifestació cultural catalana

INAUGURACIÓ DE LES EXPOSICIONS:
*HOMENATGE A GAUDÍ**

litografies de Maria Carme Dahlin

ARTISTES CATALANS A SUÈCIA

obres de Jordi Bota, Ramon Cavaller,

Hans Dahlin, Joaquim Ibàñez-Arellano, Sebastià

Màrquez, Emili Moliner, Barbro Runefeldt-Taltavull,

Michael Sanz, Francesc Taltavull, i d'altres.

- 10.30—11.00 hores **LES CANÇONS CATALANES DE JOSEP CARRERAS**
Annika Ehnwall, presidenta de la secció sueca de
The José Carreras Society of America posarà
discos i parlarà del famós tenor català
- 11.00—11.30 hores **BARCELONA! BARCELONA!**
Presentació del llibre de Lars Westman sobre
la capital de Catalunya
- 11.30—12.00 hores **LA LLENGUA I LA LITERATURA CATALANES**
Conferència en suec de Ramon Cavaller
- 12.00—12.30 hores **POESIA CATALANA TRADUÏDA AL SUEC**
Börje Ahlstedt recita una selecció de textos
- 12.30—13.00 hores **BARCELONA 92**
Un famós esportista suec parla dels Jocs
Olímpics de Barcelona
- 13.00—14.00 hores **DINAR al Bar och Matsal SVEA (al costat d'ABF)**
Plat del dia: Estofat de carn a la catalana (50 kr)
- 14.00—14.15 hores **MÚSICA CATALANA DE PIANO**
- 14.15—15.00 hores **CONSELL DEL COMERÇ EXTERIOR DE SUÈCIA**
Activitats a Barcelona el 1992
- 15.00—16.00 hores **HOMENATGE A GAUDÍ**
Conferència amb diapositives de Rolf Wohlin
sobre l'obra d'Antoni Gaudí
- 16.00—17.30 hores **LITERATURA CATALANA EN SUEC**
Els traductors Kerstin Cardelús, Sven Dahlin, Miquel
Ibàñez, Jens Nordenhök i Lasse Söderberg
parlen d'escriptors catalans traduïts
al suec. Presentació del diccionari
català-suec actualment en preparació
- CLOENDA AMB BALL DE SARDANES**

UNS DIES A L'ESTÒNIA INDEPENDENT

Fa alguns mesos, vaig rebre una invitació de l'Acadèmia de Ciències d'Estònia per donar una conferència en un simposi de tres o quatre dies sobre el tema "La prosòdia de la música i de la llengua parlada". També hi eren invitats una col·lega meua de la Universitat d'Estocolm i un catedràtic d'acústica de la música de l'Institut de Tecnologia. M'alegrava molt la idea d'anar al meu país.

Però a l'agost vam rebre notícies que ens van treure tota la expectació de poder realitzar aquest viatge: hi havia hagut un cap d'estat a Moscou. Durant alguns dies la situació d'Estònia semblava sense esperança.

Com ja sabeu, els esdeveniments van canviar d'una manera inesperadament positiva i els països Bàltics van tornar a declarar-se independents. Aquesta vegada un estat rere l'altra van reconèixer llur independència. El 6 de setembre, finalment, ho va fer també la Unió Soviètica. Els estonians de Suècia sentíem una alegria i un alleujament indescriptibles, i ara els meus col·legues i jo no solament aniríem a Estònia —aniríem a una Estònia lliure!

Visat soviètic o estonià?

El viatge suposava una sèrie d'interrogants. Per exemple: necessitariem visat? Qui ens el donaria? A la ràdio sueca van dir que l'ambaixada soviètica ja no en donava. Havent passat alguns dies, l'agència d'informació estoniana a Estocolm ens el va proporcionar. Jo examinava i tornava a examinar el meu visat: era en estonià i en anglès —ni una paraula en rus— amb el segell de la República d'Estònia d'antany.

Per cert, no tot es pot canviar de seguida. A l'aeroport de Tallinn hi havia encara oficials russos que van posar timbres soviètics en els nostres passaports i que ens van donar uns

Gravat a l'aiguafort representant l'Ajuntament de Tallin i Sant Tomàs protegint la ciutat de la gravadora tallinesa Evi Tihemets.

formularis amb els nostres noms transcrits a l'alfabet rus. Més tard, en passar per la ciutat amb el petit autobús-taxi que ens duria a la nostra destinació, podíem veure rètols dels carrers en dues llengües —estonià i rus. Per cert, han tornat a posar els antics noms dels carrers i llevat els noms de funcionaris comunistes.

El simposi tenia lloc a Võsu, un punt d'estiu que vora del golf de Finlàndia, que ara, a mitjan setembre, es trobava bastant buit. Vivíem en un gran edifici que havia servit per a moltes coses, entre d'altres com a residència d'estiu dels *sapadors*, l'equivalent soviètic-comunista als escoltes dels països occidentals. El moviment de *sapadors*, com tants d'altres fenòmens soviètics, ha deixat d'existir a Estònia des de fa uns anys.

Les patates son més importants

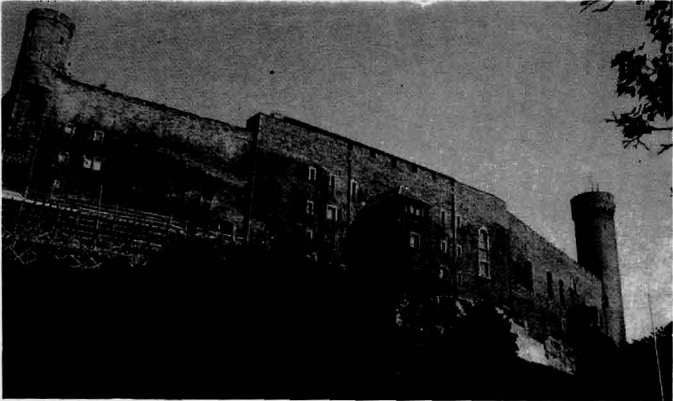
El simposi va ser més curt, amb menys participants dels previstos. A part de nosaltres tres de Suècia i d'un professor finlandès, tots eren d'Estònia. Un dels estonians, Mart Rannut, havia tornat precisament d'un viatge a l'Europa Occidental que incloïa algunes setmanes a Barcelona. Hi havia estudiat problemes relacionats amb la llengua catalana i llurs solucions. Alguns dels estonians convidats al simposi s'havien excusat ja que havien de collir patates o fer altres feines urgents. Això ens pot semblar una mica còmic, però es un assumpte molt seriós en un país ocupat fins fa poc pels soviètics. És una cosa típica en aquests països que la gent cultivi patates i tota mena de llegums, o es dediqui a criar gallines —a no ser que visquin al centre d'una ciutat. No és que la gent passi fam ara, però hi ha dificultats. A més, els preus dels productes d'alimentació s'han apujat molt.

Les conferències tenien lloc tan sols al matí. Després de dinar —el menjar era bo— erem lliures per fer excursions pels voltants. Durant molts anys, l'accés a grans parts de la costa era prohibit al públic en general, especialment als estrangers. Això ha anat canviant poc a poc, i ara la gent es pot moure lliurement en la zona costanera. La casa on vivíem, està situada en un parc nacional. No gaire lluny, a la costa, hi ha ara un museu a l'aire lliure amb masies antigues i cases de pescadors de fa segles. Els estonians les han restaurades i en tenen gran cura.

L'eufòria ja ha passat, però hi ha optimisme

El tercer i últim dia —diumenge— el vam passar a Tallinn. El que té interès especial pels visitants és la ciutat antiga, amb

muralles i turons de l'Edat Mitjana. Per tot arreu es veuen treballadors restaurant esglésies i edificis històrics. També cal posar en ordre espaioses cases particulars per a albergar les ambaixades d'un gran nombre de països estrangers. A la ciutat antiga hi ha el turó de Toompea (que es pot traduir: "cap de la catedral") amb la seu del govern, i la torre de Pikk Hermann ("l'Alt Hermann"). Tenir la pròpia bandera a dalt d'aquesta torre té una importància simbòlica enorme pels estonians. El 1988 hi van hissar la bandera estoniana tricolor blau-negre-blanc, i de llavors ençà s'hi ha quedat. Era l'any de l'anomenada "revolució cantant" quan tres-cents mil estonians van reunir-se en el "camp dels càntics" per a entonar cançons patriòtiques prohibides durant dècades. Era l'any de la gran eufòria.

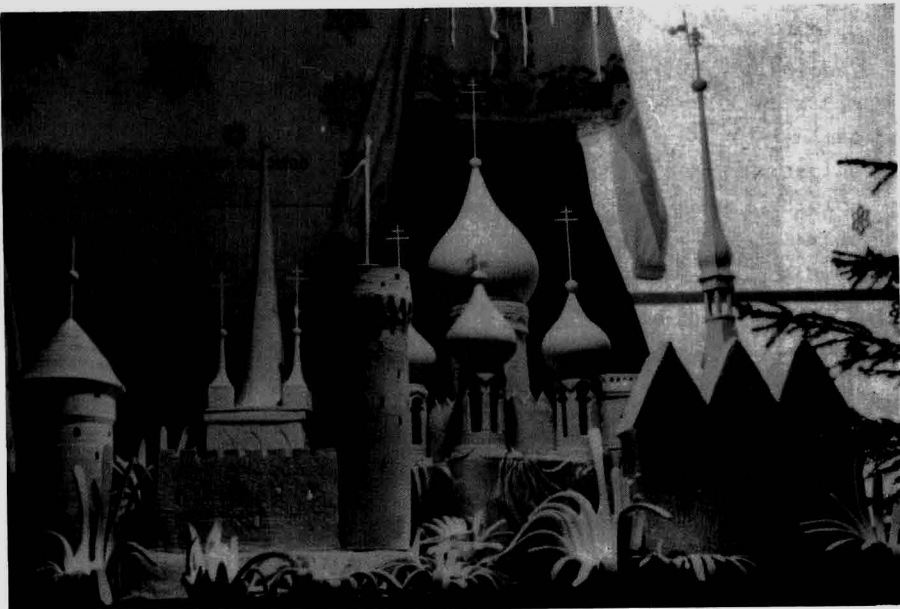
Part de les muralles de Tallin que daten del segle XIII.

Ara la gent es pren la llibertat amb més calma. Encara que hi ha optimisme, els estonians són també conscients de les dificultats futures. Per exemple, falten persones amb coneixements d'economia de mercat, i també de moltes branques tècniques. S'ha d'augmentar els coneixements de les llengües occidentals, especialment de l'anglès. En els últims cinquanta anys ha costat molta energia als estonians estudiar el rus, una llengua totalment diferent, que ni tan sols pertany a la mateixa família de llengües. Aquesta gran diferència ha estat una de les causes que la influència del rus no s'hagi fet més notable.

Quant a la llengua, es va fer una gran feina durant la independència en els anys vint i trenta: la normalització de la gramàtica i de l'ortografia, la creació de noves paraules

necessàries en les ciències, la tècnica, les arts, etc. Durant els anys d'ocupació, la llengua i la literatura estonianes van continuar, encara que la literatura era refrenada per la censura rigidíssima. En els últims anys, la literatura estoniana s'ha alliberat, i també ha augmentat el nombre de llibres estonians traduïts a altres llengües. Poc a poc, estic segura que a Estònia es reprendran fins arribar a una situació normal les activitats com l'agricultura, la indústria, l'economia, la ciència i l'art.

DIANA KRULL

Fantasia de la ciutat de Tallin feta de ceràmica blanca per la ceramista Ester Lundvik.

Llibres catalans traduïts a l'estonià:

La fi del laberint, poesies escollides, 1977, traducció de Ain Kaalep i Jüri Talvet

Les veritats del barquer, selecció de rondalles catalanes, 1985, traducció de Uku Masing.

Baskiska, katalanska och galisiska självständighetsivrare demonstrerar mot spanska staten.

I stort sett har man i Sverige reagerat försiktigt på den nuvarande vågen av nationalism i Europa. Men då och då hörs det röster i massmedia som framställer nationalismen som något farligt och primitivt, som inte hör den moderna människan till.

I en artikel i tidningen Dagens Nyheter i somras, kallar den kände kolumnisten Harry Schein nationalismen för "en otäck men stark kraft".

Att angripa nationalismen är vardagsmat i många plurinationella stater där en styrande nation/folk styr och ställer även över en eller flera andra. Syftet med angreppen är att förlöjliga de övriga folkens vilja att försvara sin kultur, språk, identitet mm för att lättare kunna absorbera dem, och inpränta den styrande nationens språk, kultur och identitet istället. Exempel på detta är de baltiska staterna före självständigheten, Turkiet med kurderna, Spanien med katalaner, basker och galicier, Kina med Tibet etc.

Det som av de styrande kallas nationalism är i dessa fall de andra nationaliteternas vilja att försvara sin identitet, rätt till självbestämmande mm. Eftersom det är inte samma vilja – alltså, samma *nationalism* – som den som företräds av makthavarna i den plurinationella staten, betecknas den som farlig. Och historien visar att det tyvärr är en helt naturligt reaktion: de som har en dominerande ställning har alltid velat behålla den, ibland till varje pris.

Men i länder som Sverige, där en liknande inhemsk situation till synes inte finns numera, kan man undra varför skribenter som Harry Schein och andra på främsta plats i dagspressen så onyanserat angriper nationalismen i sig. Och detta i ett land där man i modern tid alltid stött frigörelseprocesser i (tredje)världen och där det, särskilt nu, är en hederssak att prisa den ihärdigaste bland Europas nationalistiska rörelser: de baltiska staternas.

Förklaringen till denna motsägelse ligger främst i det lättsinne med vilket frågan brukar behandlas. En och samma människa kan försvara de mänskliga (individuella) rättigheter i världen och samtidigt ogilla att ett folk, i hennes eget land, kräver rimliga kollektiva rättigheter från de styrande, som hör till ett annat folk.

En annan orsak är, som nämnts, ordvalet. Man använder sig av olika namn för samma sak, beroende på om det ligger i ens intresse att försvara eller angripa den. Nationalismen i tredje världen kallas *befrielse*, *avkolonisering* osv. I Europa kallas den med sitt rätta namn, ett ofta missbrukat ord som man med fascismen i tankarna har använt om på ett visst folks överlägsenhet över andra folk och stater. Enligt denna syn skulle den egna påstådda överlägsenheten ge rätt till överhöghet över andra nationer eller stater – och alltså rätt att kväva deras nationalism. Det bästa – och värsta – exemplet på detta var *nationalismen* i Nazityskland, den brutalaste imperialismen i Europa under modern tid. Det är då inte konstigt att många omedvetet tror att något som kallas nationalism måste ha att göra med fascism och är besläktat med imperialism, som är just det motsatta och alltså nationalismens främsta fiende.

Karta över hur Europa kunde sett ut om gränserna dragits efter språken istället för politiken.

1. Isländska 2. samiska 3. ryska 4. finska 5. svenska 6. norska
7. skotska 8. estniska 9. lettiska 10. danska 11. irländska 12. litauiska
13. walesiska 14. engelska 15. vitryska 16. flamländska 17. lågtyska
18. polska 19. bretagniska 20. franska 21. högtyska 22. sorbiska
23. tjeckiska 24. slovakiska 25. ukrainska 26. tysk dialekt
27. rutoromanska 28. slovenska 29. ungerska 30. rumänska
31. baskiska 32. occitanska 33. italienska 34. serbokroatiska 35. bulgariska
36. portugisiska 37. spanska 38. katalanska 39. sardiska
40. sicilianska 41. albanska 42. makedonska 43. grekiska 44. turkiska.

Missbruk av ordet nationalism

Sveriges historia visar också ett otroligt exempel på missbruk av ordet nationalism. Historikern Pau Puig i Scotoni (författare till boken "Baskien och Katalonien, den långa vägen till självstyre") berättar att de som i Sverige kallades *nationalister* i början av seklet var *emot* Norges oberoende och ville alltså kuva den norska nationalismen. Dessa svenskar skulle idag kallas "imperialister" och inget annat.

Allt detta kan vara orsaken till att ordet nationalism har en så dålig klang i dagens Sverige. Nationalismen – alltså omtanken och värnandet av det egna landet, folket, språket, traditionerna, kulturen, historien, friheten, oberoendet mm – som uttryck för patriotism finns i alla länder, men märks inte så mycket där alla dessa värden är väl skyddade av en egen stat utan hotande fiender. Nationalismen kan dock dycka upp plötsligt, ungefär som intresset för hälsan när man är allvarlig sjuk.

Sverige är inte förtryckt av någon främmande makt. Det är naturligt att nationalismen inte yttrar sig här på samma sätt som den gör t ex i de baltiska staterna. Men ligger det inte något slags nationalism bakom alla dessa flaggstänger i svenska trädgårdar (i vilket land i världen finns det så många privata flaggstänger som i Sverige?) midsommarfirandet med sitt överflöd av svenska flaggor (varför flagga en sådan dag?), alla dessa campare som hänger upp en svensk flagga så snart de har parkerat sin husvagn hemma i Sverige? Och alla som ropar "Heja Sverige!" i internationella sporttävlingar?

Nationalismen ökar splittringen

Försvagningen av diktaturerna i Östeuropa har gett upphov till en våg av nationella krav förutom dem som redan finns bland västländerna. Att hysa fruktan för att detta kan leda till våldshandlingar och krig, som i fallet med Jugoslavien, är en naturlig reaktion. Men hur många svenskar är t ex lika negativa till vad Gustav Vasa en gång i tiden åstadkom (med våld) mot de styrande danskarna?

Att våldet inte behövs för att lösa nationella krav visas av Norges självständighet 1905, Islands 1947 och baltstaternas 1991, för att bara nämna några exempel. Det beror helt enkelt på vilken syn på demokrati och folkrätt som finns bland de styrande i centralmakten.

Det svenska kungaparet, kung Carl XVI Gustaf och drottning Silvia representerar den svenska nationalismens viktigaste symbol.

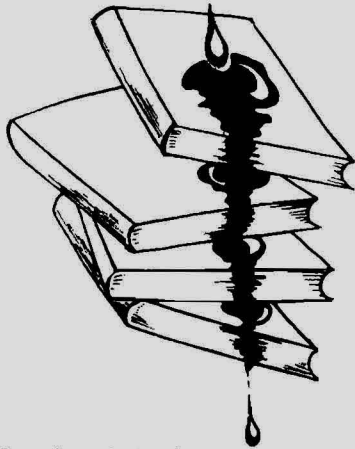
Andra menar att stödet till nationalismen ökar splittringen i Europa. Men är inte Europa redan splittrat i över 35 stater? Vad spelar det för roll om det kommer till några – verkliga nationalstater styrda av den egna befolkningen – om spänningen, förtrycket och instabiliteten minskar?

Att de nya stater som nu uppstår inte vill isolera sig visar det faktum att bland det första som slovenerna i Jugoslavien gjorde efter av ha förklarat sig självständiga var att uttrycka sin önskan att vara med i EG. Samma sak gjorde Estland, Lettland och Litauen.

Det är inte den rättmätiga nationalismen som är otäck. Det otäcka är de krafter som är beredda att kväva den med alla medel.

DN:s "SPANIEN INIFRÅN": EN UNDERHÅLLANDE BOK

Svante Löfgrens "Spanien inifrån" (Dagens Nyheters Förlag, 1990) är en mycket underhållande bok, full av anekdoter och namn på kändisar. Illustrationerna är fina och träffsäkra, men bristerna är många.

Till att börja med har man slarvat med namnen och korrekturläsningen. Diego Velázquez har blivit Francisco Velázquez (sid. 11), katalanen Antoni Gaudís namn har förspanskats och blivit Antonio Gaudí. Kubisten Juan Gris får heta José Gris. Dessutom bestämmer ofta slumpen var accenter och skiljetecken hamnar: Regissören Pedro Almodóvar får sitt namn omvandlat till Almovödar och författaren Blasco Ibañez skrivs utan accent (Ibañez). Listan kan göras mycket lång och detta är bara några exempel.

För någon som kan historia är det märkligt hur Svante Löfgren beskriver Mallorcas historia (sid. 135):

"Från 1349 kom Balearerna att ingå i Aragonien. När greven av Barcelona Berenguer IV blev kung, kom de att omfatta också området kring den franska staden Perpignan. När kung Ferdinand gifte sig med Isabella hamnade alltsammans i det nya Spanien".

I själva verket var det så här:

1137: Peronella, prinsessa av Aragonien, gifter sig med greven av Barcelona Ramon Berenguer IV. Deras son Alfons I den kyske blir kung av Aragonien.

1229: Jakob I av Aragonien erövrar Mallorca (och senare även Valencia).

1242: Grevskapet Roussillon (huvudstad Perpignan) blir en del av Aragoniens rike.

Författaren glömmer avgörande händelser som t ex:

När Ferdinand av Aragonien gifter sig med Isabella av Kastilien fortsätter varje stat att vara självständig inom en union med samma kung. Kastilien ägnar sig åt att erövra Amerika, medan Aragonien bl a försöker försvara sina kuster mot turkarna.

När Bourbonerna får makten i Spanien blir Filip V kung av Kastilien, och med hjälp av franska trupper ockuperar han det gamla kungadömet Aragonien, som var en konfederation av själva Aragonien, Katalonien, Valencia och Balearerna. Valencia faller 1707, Katalonien 1715 och Mallorca 1716. Kungen straffar Aragonien och påtvingar det Kastiliens språk och lagar. Det är först då Spanien blir en stat.

År 1768 präglar man samma mynt för hela Spanien. Från 1770 upphävs förbudet för Aragonien att handla med Amerika.

Svante Löfgren tycker att det är egendomligt att katalaner i Katalonien talar och skriver på katalanska. Det har vi gjort ända sedan 1100-talet och det tänker vi fortsätta med.

Han har inte klart för sig vad ett språk och en dialekt är och jag undrar om han kan hålla isär begrepp som folk/nation och stat.

"Spanien inifrån" har mer att säga om den spanska staten än om Spaniens olika nationer.

UNA FACÈCIA D'EN JAUME VALL

En Jaume Vall és de Badalona, fa vint-i-nou anys que viu a Suècia i dotze a Kista (es pronuncia Xista), un barri supermodern molt ben comunicat amb el centre d'Estocolm.

Des del seu espaiós pis de dos plans -crec que se'n diu un dúplex- a l'àtic del edifici, es veu un paisatge de cases postmodernistes, ponts i terrasses que alternen amb boscos i jardins.

Una de les qualitats d'en Jaume, a més de la seva bonhomia, és que li agrada contar històries i sempre li passen coses que fan les delícies dels qui l'escoltem.

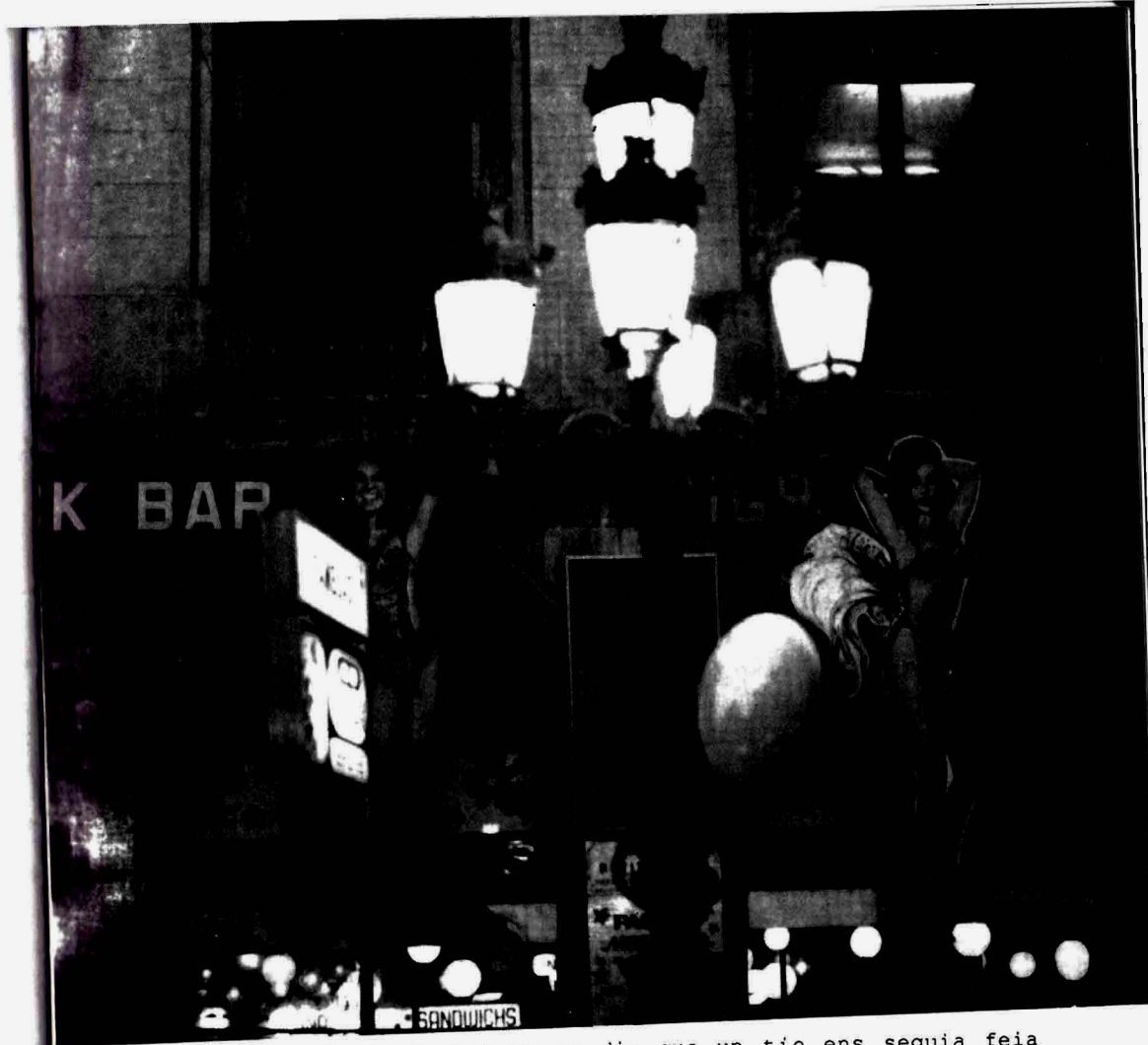
Vet aquí una facècia d'en Jaume:

"Solem passar les vacances a la Costa Brava. Fa un parell d'anys la meda dona i jo vam anar a Barcelona per trobar-nos amb la nostra filla Susana, que venia de Grècia. En veure'ns ens va dir que ens convidava a sopar a un restaurant, can Peret, situat a prop del barri Xino.

Érem quatre, jo i la meva dona Bärbel, la nostra filla Susana i una amiga seva. Teníem el típic aspecte de turistes...

El restaurant l'havien traslladat al carrer de Robadors, cantonada del carrer de Sant Pau. Eren les 11 de la nit i no em feia gaire gràcia d'anar per allà amb aquella fila de turista que fèiem; feia una calor terrible. Vaig dir a les dues noies: "Vosaltres aneu caminant pel mig del carrer, no us pareu enlloc, no mireu cap aparador. Seguiu recte pel carrer de Sant Pau fins que jo us digui que tombeu per aquí o per allà".

Les dues noies anaven davant, totes dretes, nosaltres darrere.

Poc després la Bärbel em va dir que un tio ens seguia feia estona. Vaig mirar inquisitòriament dues o tres vegades endarrere i a la fi va desaparèixer. Així, tranquil·lament, vam arribar al restaurant, un d'aquests de tres-centes pessetes el cobert.

Tot feia pudor de fregits i d'hòsties. Ens vam asseure, vam sopar, elles van pagar i els va sortir molt barat. Un vi tan dolent com el que vam prendre aquell dia no l'havia begut mai, era espantós! Però, mira, per nosaltres era un sopar de franc. I ella, la meva filla, molt contenta i molt ufana.

Ah! jo, quan vam entrar al barri Xino em vaig treure els calers que portava a la cartera -no sé si eren deu o quinze mil pessetes- i els vaig amagar al mitjó per si em robaven la cartera.

Havent sopat, vam acompanyar les noies a ca la meva germana de Barcelona, on s'hi van quedar a dormir. A l'endemà se n'havien d'anar a Portugal, em sembla.

Nosaltres vam anar al cotxe, que el teníem aparcats per allí. No ens l'havien robat ni res. Vivíem a la Costa Brava, a Garriguella i com que eren les dotze o la una de la nit, doncs magnífic!, l'hora ideal per anar per carretera: no hi ha trànsit, no fa calor. Total, podent-nos estalviar de dormir a Barcelona, millor anar cap allà dalt.

En arribar al cotxe vaig obrir la porta, vaig assegurar-me, i amb les cames a fora em vaig treure els pantalons, les sabates i, d'una estrebada, els mitjons. Que hi havia posat deu mil pessetes ja ni me'n recordava. I, després, bueno, vam engagar i marxar desseguida.

Ja érem a la Meridiana, entrant per l'autopista, quan hi vaig caure. Preocupat, vaig dir a la Bärbel.

-Escolta, per deu mil pessetes, tornaries a Barcelona, donaries la volta i aniries fins al lloc d'on hem sortit.

-No, ni pensar-hi! No torno a Barcelona ara que ja som a l'autopista.

-Molt bé -dic jo- hem perdut deu mil peles; el sopar ens ha costat deu mil peles. Perquè ara recordo que quan m'he tret els mitjons es veu que els bitllets m'han caigut.

-Doncs que s'hi quedin, tirem cap a la Costa Brava!

Va ser un sopar car, tu, ens va costar deu mil peles."

RAMON CAVALER

Spanska intryck 4

"BARCELONA har åstadkommit mer för kulturen på fem år, än vad Franco-regimen lyckades åstadkomma under fyrtio år." Så formulerar avgående kulturchefen för Barcelona kommun, Ferran Mascarell, sitt testamente. Barcelona fick vänta till mitten av 80-talet innan ridån för kulturen började gå upp. Och då med besked.

Sedan 1987 föreligger en sjuårsplan som bas för Barcelonas kulturstrategi. Tanken är att skapa en infrastruktur för kul-

turen med mötesplatser för kreatörer och publik, tillgängliga och väl spridda. Infrastrukturen ska medverka till en öppen, innovativ, pluralistisk och demokratisk kulturutövning. Den imponerande projektlistan bekräftar även stadens sinne för god arkitektur.

Barcelona betonar sambandet mellan politik, arkitektur och kultur ytterligare genom tillsättningen av Oriol Bohigas, välkänd Barcelonaarkitekt, som ny kulturchef. Varken arkitektur eller kultur behöver vara katalansk, bara den har form och innehåll.

Christina Fagerström

G. P. 24/9/91

RETALLS

● Ovan: Olympia-mascoten Cobi, gjord av Mariscal. Till höger: Gaudis födelsedagsfasad på Sagrada Familia, ur Anders Fogelius penna.

AFTONBLADET

AB-man utvisad ur Spanien

Jag tog en bild av strejkande arbetare inne i katedral - och begick en statsfientlig handling! Utanför fällan väntade hemliga polisen. Jag tokte fly i en turistgrupp - men greps! Ett dygn senare:

Jag var inspärriad i ett av Francos fruktade fängelser!

Utsidan:
en

● "Artiklarna till Aftonbladet hade jag ringt in från Perpignan i Frankrike så fort jag kastats ur Spanien. Sedan kom jag hem och fick en chock av rubrikerna."

Stadsporträtt som glöder

Lars Westman och hans Barcelona

BOKEN

Lars Westman:
Barcelona! Barcelona!
Rabén & Sjögren

Nästa år händer det extra mycket i Spanien. Då går sommarolympiaden i Barcelona. Madrid står i tur att vara europeisk kulturhuvudstad, och Sevilla står värd för en världsutställning och ett femhundraårsjubileum (Kolumbus upptäckt av Amerika). Alla tre städerna bygger och förbereder sig hektiskt.

Kärleksförklaring

I Katalonien (Barcelona är Kataloniens huvudstad) märks på alla nivåer det stora språnget inför 92. Det handlar inte bara om en olympiad. Det handlar om Spaniens fullvärdiga upptagande i Europeiska Gemenskapen; och ingen del av Spanien har kämpat hårdare för att komma nära och i nivå med Europa än Katalonien. Och ingen del av Spanien har kommit längre. Snart går de franska snabbtågen (350–400 km i timmen) direkt till Barcelona på fem timmar från Paris. Och katalanerna som hemmavid inte alar spanska utan sitt eget språk, katalanska, har nyss fått det erkänt som elfte EG-språk (6 miljoner, fler än som talar spanska). Kort sagt, i nordöstra Spanien hörn mot Frankrike, ned bara Pyrenéerna emellan, är det verkligen på sig, och den asande dynamiska industristaden Barcelona för sig allra mest.

I det läget kommer Lars Westman med en "kärleksförklaring". Herr Westman, som de

på kåsörplats i tidningen Vi under åren, började som överlevnadskonstnär i Barcelona 1955. Fortsatte som reseledare och journalist, och har under åren ständigt kommit tillbaka till sin kära adopterade andra hemstad. Han blev till och med utvisad på livstid från Francospanien efter att ha halkat med på ett strejkmöte i katedralen för de strejkande gruvarbetarna i Asturien 1962. Den gången blev det löpsedelsrubriker i Sverige, för att en svensk journalist satt i "Francos tortyrkammare".

Om detta och mycket, mycket annat berättar Lars Westman i sitt porträtt av Staden.

Givetvis lät sig inte herr Westman bekomma av utvisningen, utan var snart tillbaka i sitt Barcelona igen — på bröllopsresa!

Lysande historier

Han kan breda på. Han har varit reseledare. Det betyder att han har suttit i bussar och gjort stadsrundturer och talat i mikrofon till förväntansfulla turister och pekat ut alla väsentligheter, och dessemellan vävt och broderat med historier, skrönor och anekdoter för att hålla ångan uppe. Ungefär sån är hans bok om Barcelona. Ett resekåseri av en kunnig och förälskad Barcelonavan som verkligen vill förmedla "sitt" Barcelona till oss. Boken är rikhaltigt försedd med bilder, foton, teckningar, grafik.

Man har roligt tillsammans med Lars Westman. Flera av hans historier om Staden är lysande. Men kan man göra något mera med hans bok sen man har sträckläst den och skratat färdigt? Den är för stor för att stoppa i fickan. Skulle jag ta den med till Barcelona som rese-

handbok? Den saknar resefakta, den är rapsodisk, all information man behöver för en fantastisk Barcelonavecka finns där, men är för splittrad.

Lars Westmans Barcelona är så mycket hans eget att det inte går att göra till vårt. Den som har varit där känner igen sig och får mycket kött på benen, den som inte har varit där får nog stor lust att åka dit, men får ingen konkret hjälp av boken.

Härligt nostalgisk

Men Lars Westman har inte gått ut med någon falsk varubeteckning. Hans porträtt glöder av kärlek, och man uppskattar hans stora kunnskap och livslånga perspektiv på Staden. Om Barcelonas vibrerande nu talar han lite. Tvärtom vågar han vara härligt nostalgisk.

Och hans högst egna porträtt av Barcelonas stora celebriteter, arkitekten Gaudi, Picasso, Dalí, Miro är inspirerade. Däremot är hans författarporträtt ganska tunna.

Störst behållning har man av hans trygga vandring i Barcelonas Gamla Stan-gyter av gator och gränder fulla av småfolk och original och storstadsöden. Han kom dit i sin ungdom, på horornas, bordellernas och sjömannens tid. Och därifrån kommer hans mest fantastiska historier: som den om gubben på slumhotellet som hyrde muggen i korridoren till sina levande metkrabbor, så att unge Westman med rännskita måste sätta sig i handfatet i sitt eget rum, som brakar i golvet så att rören pajar och vattnet strömmar och...

Ja, tag och läs, komplettera med hårda resfakta och bege er till fantastiska Barcelona!

Jens Nordenhøj
Arbetet/Torsdag 2 maj 1991

■ Skriftställare kallar han sig, ERNESTO DETHOREY i Vallentuna norr om Stockholm, som fyller 90 år på fredag, den 13 september.

DN. gratulerar

Men han är mer än så: lärare, tidningsman, pressattaché och "spanska språkets främste ambassadör".

Citatet är Knut Ahnlunds, litteraturprofessor och Akademiemedlem, och återfinns i hans översättning av Nobelpristagaren Celas bok "Mazurka för två döda", där Ernesto Dethorey har biträtt.

Ernesto är född i Barcelona och räknar sig främst som katalan.

— Jag var tvåspråkig redan från början och lärde mig således både katalanska och spanska, även om jag växte upp i Filippinerna, säger han.

— Min far fick en tjänst där när jag var tre år och vi bodde där tills jag var tolv. Då lärde jag mig engelska också.

Svensk fru

I tonåren var Ernesto Dethorey även i den fria afrikanska staten Liberia för att jobba på en spansk handelsstation i huvudstaden Monrovia, men fick malaria och var tvungen att återvända efter några månader till Spanien för läkarvård.

Han hamnade senare på Mallorca som lärare i spanska för de fåtaliga turister som då fanns på ön.

Det var där han träffade Stockholmsflickan Gertie Borjesson. Hon var på Mallorca med sin mor, som led av astma.

Gertie blev Ernestos elev, tyckte uppstod och de vigde sig borgerligt i Stockholm 1927. Gifta är de fortfarande och fem barn — fyra pojkar och en flicka — har de fått.

De nygifta bodde i två år på Mallorca, där dottern föddes. Då jobbade Ernesto både som lärare och korrespondent för den republikanska dagstidningen El Día.

Många bekanta

Sedan flyttade familjen till Sverige och i Stockholm blev Ernesto Dethorey utrikeskorrespondent för bl.a. Madridtidningen La Libertad. Han ledde också radiokurser i spanska i direktledning från Radiotjänsts lokaler på Kungsgatan 8 och fungerade som pressattaché på den republikanska spanska legationen i Stockholm.

Efter spanska inbördeskriget och Francos maktövertagande skrev Ernesto för den spanska exilpressen och i

För Spaniens sak

Ernesto, 90, en mycket aktiv motståndsmän

Foto SAM STADENR

Mot Franco. Ernesto Dethorey, skriftställare i Vallentuna och mycket aktiv i motståndet mot Franco, fyller 90 år på fredag

Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning (GHT), vars chefredaktör då hette Torgny Segerstedt.

Segerstedt och jag hade livlig kontakt och var goda vänner, säger Ernesto.

Hyllades på Mallorca

Makarna Dethorey lärde känna och umgicks med många nu kända personligheter inom främst konsten och litteraturen såsom tex Picasso, X:et Erixson, Bror Hjorth, Peter Weiss (som föv var gift med deras dotter en tid), Bang (Barbro Alving) och madame Kollontaj (Sovjets första sändebud i Oslo och Stockholm).

— Madame Kollontaj bröt vi dock kontakten med efter några år, eftersom vi inte kunde acceptera de idéer som Sovjetregimen utvecklade, säger Ernesto och Gertie och tillägger:

— Det är fantastiskt att få ha varit med om den senaste politiska utvecklingen i öststaterna och samtidigt ha det ofatbart hur snabbt det har gått.

I Ernestos Spanien gick det inte lika snabbt. Under alla de år Franco levde besökte han inte hemlandet. Dels av den orsaken att han, som aktiv motståndsmän, helt enkelt inte kunde och dels att han inte ville åka dit förrän diktatorn dött, även om denne då förlorat makten.

— Men 1978 reste vi till Mallorca på nytt och det var fantastiskt att uppleva det mottagande vi då fick, säger fru Gertie och fortsätter:

— Ernesto kunde inte drömma om att så många unga intellektuella kände till honom nu och han hyllades i tidningarna som den ende

överlevande från det intellektuella Spanien före Franco

För sina insatser mot diktaturen har Ernesto Dethorey under senare år fått två förnämliga spanska hedersutmärkelser.

På 90-årsdagen räknar han med att det ska komma bortåt hundratalet uppvaktande vänner och bekanta till hyreslägenheten i Vallentuna.

— Alla blir bjudna på mat och dryck, försäkrar makarna Dethorey.

LENNART NILSSON

DAGENS NYHETER

13 september 1991

Katalanska storheter förenas i duett

nor. Tenoren José Carreras och sopranen Montserrat Caballé, båda katalaner, sjunger i Stockholms konserthus i onsdag. "Vårt yrkesmässiga samarbete bottnar i en känsla av personlig samhörighet", sa Carreras till DN vid föreläsningen.

Foto: STIG A NILSSON

OLF

av stora operapoppar sig i Stocknorgon, onsdag. Montserrat Caballé och tenoren José Carreras i Konserthuset utlovar två inslag där de sina röster i

Men spelar inte den spanska sångskolan en roll för dagens sångare, den som grundlades av den legendariske Manuel García i början av 1800-talet och som har fostrat en ström av sångare fram till 1900-talets Conchita Supervia och Maria Callas enda lärare Elvira de Hidalgo?

— Visst finns det en skola, men frågan är om den är speciellt spansk, säger Montserrat Caballé. Den går snarare tillbaka till en gemensam allmängdlig grund.

Mirakel

I vilket fall som helst hör hon till de utvalda som kan förena ett personligt uttryck med en närmast bortglömd teknisk virtuositet i drillarna. Att hon gör det alltjämt vittnar om grundlig

skolning och röstkänedom. Somliga tycks aldrig åldras.

Även José Carreras närvaro på podiet är på sitt sätt ett mirakel. Han är tillbaka efter svår sjukdom och bekräftar själv det många har tyckt sig höra redan i hans röst: att han lärt sig något av kampen.

Själva anspänningen inför en föreställning har också en vidare innebörd för honom. — Det finns alltid en utmaning för en artist att bli bättre. Rutin är konstens död, säger han.

Arrangören Hans Hiort, Sveriges speciella distributör av sångkonst, liknar rentav sångarna vid idrottsartister.

Gengäva

Men nästa års OS i Barcelona,

som invigs av Montserrat Caballé och där de samtida kulturella aktiviteterna leds av Carreras, har en betydligt djupare innebörd för de båda sångarna än den sportliga.

— Jag vill gärna ge något tillbaka till en stad som har givit mig så mycket, säger Carreras.

Några OS-relaterade pengar syns dock inte så det står i Hiorts budget för konserten. Den är helt biljettfinansierad. De svenska företag som står bakom den svenska så kallade OS-båten har bara köpt ett femtital biljetter. Det är förklaringen till de enligt många mening hutlösa biljettpriserna på mellan 950 och 1 500 kronor.

De allra sista biljetterna kommer dock att säljas till reducerat pris.

D.N. 8/10/1991

Katalan i den europeiska gobelängen

Bild: ROGER GRANAT

Fortuny heter Pere Gimferrers roman som översatts till svenska och på mässan lag pinjårsk i Brombergs monter.

Pere Gimferrer från Katalanien är enligt sin svenske översättare Lasse Söderberg en typisk representant för den katalanska kulturens egenart, men också för dess täta förbindelser med den riksspanska kultur som tagit form i postfalangismens moderna stat.

Gimferrer sitter i ex som den förste katalanen i den spanska akademien och han efterträdde där nobelpristagaren Vicente Aleixandre, en poet som betytt mycket för honom. Han skriver omväxlande på spanska och katalanska, han är förlagsdirektör på ett av landets större förlag och krönikör i stora dagstidningar. Där skriver han om det mesta, ofta om konst. Flera konstböcker har han bakom sig, text om Max Ernst och om den spanske målaren Antonio Tàpies.

Alltid universellt

Uppenbart en mångsidig man, denne Pere Gimferrer. Och för de flesta av oss en helt ny bekant-

skap. Han talar mycket om Europa, om sitt förhållande till den europeiska kulturen. Hans Europa, det är den kulturella mångfalden, en splittrad identitet som är kosmopolitisk inte minst genom sina små språkområden.

Intressant är att höra hur katalanen Gimferrer känner en sådan frändskap med skandinaviska storheter som Ibsen, Strindberg och Kierkegaard: när det lokala är äkta blir det alltid universellt, den officiella kulturen är däremot provinsiell.

Samling sonetter

Kanske finns här en ny Europa tanke, som föds i vår tid i full färd med att ömsa skinn. En som vävar om det europeiska, men som utesluter den värld som, till skillnad från Amerika, inte kommer ur detta europeiska. Lasse Söderberg citerade under samtalet en spansk poet, som i en dikt om Mozart skrivit att "Europa är världen". Da tänkte i alla fall jag på den Lars Gyllensten, som en

gång kallade Europa för "Asiens glasveranda".

Pere Gimferrers verk är i hög grad diktning om diktning, sa Söderberg; hos honom föregår estetiken etiken. Det kanske ska ses som uttryck för en tro på konsternas gemenskap över alla gränser. Europas framtid bestäms i hög grad av ett historiemedvetande, där det kulturella arvet, den rikt smyckade gobelängen, är viktigt.

Nyligen gav Gimferrer ut en samling sonetter på katalanska, inspirerade av den formstränge franske symbolisten Mallarmé. Boken Fortuny, som kom ut 1983, är ett inriktat läggspel, där kända européer samsas med fiktiva gestalter, allt för att ge intryck av en europeisk rikedom, en kontinentens egenart som vi inte kan avsvära oss. Men också för att låta språket få spela huvudrollen på flera samtidiga scener.

Sikkert försvavar Pere Gimferrer sin plats i den europeiska gobelängen.

PER ARNE TJÄDER

GÖTEBORGS-POSTEN **Måndag** 30 SEPTEMBER 1991

BUTLLETÍ

de l'associació cultural catalana als països nòrdics
~les quatre barres~

